

Mladi delavci – dejstva in številke

Zaposlovanje mladih

Evropski observatorij tveganj je pripravil vrsto poročil, ki obravnavajo varnost in zdravje pri delu v povezavi z določenim tveganjem, dejavnostjo ali skupino delavcev. Ta informativni bilten podaja povzetek poročila (*) o mladih delavcih. Predstavlja del širšega projekta, katerega cilj je zgodnje odkrivanje novih tveganj pri delu in z njimi povezanih trendov, s čimer lahko prispevamo k boljši rabi sredstev ter omogočimo pravočasno izvajanje učinkovitih ukrepov.

Ta publikacija skuša podati pregled nevarnosti pri delu, ki so jim izpostavljeni mladi delavci, ter kratkoročne in dolgoročne posledice take izpostavljenosti. Pri tem analizira statistične podatke in raziskave ter se opira na izbrane študije primerov preprečevanja tveganj.

Agencija skuša z združevanjem številnih informacij iz vseh držav članic Evropske unije zagotoviti pomemben vpogled v izkušnje mladih na področju varnosti in zdravja pri delu. Agencija upa, da bodo te informacije prispevale k izboljšanju varnosti mladih, ki začenjajo svojo poklicno pot in torej tudi k temu, da bodo v svojem poklicnem življenju bolj zdravi.

Zaposlovanje mladih v EU-25

Delež mladih delavcev se v skoraj vseh državah članicah zmanjšuje. To je odraz nižje stopnje rodnosti, lahko pa bi tudi sklepali, da narašča število oseb, vključenih v izobraževanje in da izobraževanje traja dlje. Poleg tega so mladi delavci bolj občutljivi za gospodarsko recesijo – delodajalci se na gospodarske pritiske namreč odzovejo tako, da na novo zaposlujejo manj mladih delavcev.

V letu 2005 je bilo v EU-25 zaposlenih 193,8 milijona ljudi, od tega 20,4 milijona mladih (†) delavcev. Mladi delavci so predstavljali 10,5 % delovno aktivnega prebivalstva. Stopnja delovne aktivnosti (‡) (EU-25) mladih delavcev je dosegla 36,3 % in je bila bistveno nižja v primerjavi s stopnjo delovne aktivnosti populacije v starosti od 15 do 64 let, ki je znašala 63,6 %.

Stopnja brezposelnosti mladih v EU-25 je bila 18,7 %, kar za več kot dvakrat presega skupno stopnjo brezposelnosti (9,0 %). V velikem številu držav članic EU se je v zadnjih letih stopnja brezposelnosti mladih povečala, čeprav je v populaciji, ki se na splošno stara, manj mladih. Obstajajo tudi precejšnje razlike med regijami: v dveh tretjinah regij EU-25 je brezposelnost mladih vsaj za dvakrat presejala skupno brezposelnost. Stopnje brezposelnosti mladih po regijah se gibljejo med 6,2 % in 59,1 %.

Vendar pa je uspešno vključevanje mladih v delovno življenje bistvenega pomena za družbo in podjetja, poleg tega je to izredno pomembno tudi za same mlade, njihov nadzor nad lastnim življenjem, njihovo zdravje in dobro počutje.

Delo za določen čas, delo s krajšim delovnim časom od polnega, delo ob sobotah in nedeljah ter delo v izmenah

V letu 2005 so bili delavci v starosti od 15 do 24 let v primerjavi z vsemi delovno aktivnimi prebivalci redkeje zaposleni za polni delovni čas (72 % v primerjavi

z 82 %), pogosteje so sklepali pogodbe o zaposlitvi za določen čas (39 % v primerjavi s 14 %), poleg tega je bilo v tej starostni skupini več plačanih delavcev (94 % v primerjavi s 83 %). Zaradi pogostosti neformalnih oblik del (npr. prostovoljnega dela, dela za družinsko podjetje, vajeništva) med mladimi delavci je težko analizirati zaposlenost mladih.

V EU-25 je bilo med delavci, ki imajo sklenjeno pogodbo o zaposlitvi za določen čas, kar 37,5 % mlajših od 25 let. Razlike med državami so precejšnje: od 6,8 % na Irskem do 59,4 % v Španiji.

Iz podatkov o delovanju agencij za posredovanje dela (*) izhaja, da imajo začasni delavci v primerjavi z redno zaposlenimi manj usposabljanja in manj možnosti za dolgoročen razvoj sposobnosti. Obenem imajo manj nadzora nad razporeditvijo delovnih nalog, tempom dela in delovnimi metodami, imajo pa tudi manj zahtev v zvezi z opravljanjem delovnih nalog in so slabše obveščeni o tveganjih pri delu.

V letu 2005 je imela ena četrtnina mladih delavcev sklenjeno pogodbo o zaposlitvi s krajšim delovnim časom od polnega. Število zaposlitev s krajšim delovnim časom narašča. Evropska raziskava o zaposlovanju s krajšim delovnim časom kaže, da imajo ti delavci manj priložnosti za usposabljanje in napredovanje (‡). Raven njihovih plač in socialne varnosti je običajno nižja, njihovo delo pa pogosto monotono.

Poleg tega je več kot polovica mladih delavcev delala vsaj eno soboto na mesec. Mladi delavci so tudi pogosteje delali v izmenah.

Kje delajo mladi delavci?

Porazdelitev zaposlenih po gospodarskih dejavnostih kaže, da je v EU-25 najvišji delež mladih delavcev mogoče najti v hotelirstvu in gostinstvu (22,7 %) ter v dejavnosti trgovine (16,3 %). Gostinstvo je na prvem mestu po zaposlovanju mladih delavcev v 20 državah članicah EU-25 in na enem izmed prvih treh mest v vseh državah članicah.

Ta porazdelitev pomembno vpliva na varnost in zdravje pri delu mladih zaradi potencialno nevarnih delovnih pogojev, ki so značilne za te dejavnosti (vključno z nizkim plačilom, sezonsko naravo zaposlitve, slabimi pogoji zaposlitve in fizično zahtevnimi delovnimi nalogami). V letu 2005 so bili mladi delavci v EU-25 večinoma zaposleni kot storitveni delavci (5,2 milijona), čemur sledijo delavci v obrti in povezanih dejavnostih (3,6 milijona). Uradniki (2,7 milijona) in tehniki ter strokovnjaki so si z enakimi deleži delili tretje mesto (2,7 milijona), tesno so jim sledili osnovni poklici (2,5 milijona). Ta razčlenitev po poklicih se rahlo razlikuje po državah članicah. Med letoma 2000 in 2005 se je najbolj povečalo število mladih, ki so delali kot storitveni delavci ter kot prodajalci v trgovinah in na trgih (+0,38 milijona).

(*) <http://osha.europa.eu/publications/reports/7606507>

(†) Mladi delavci so delavci, ki so stari od 15 do 24 let.

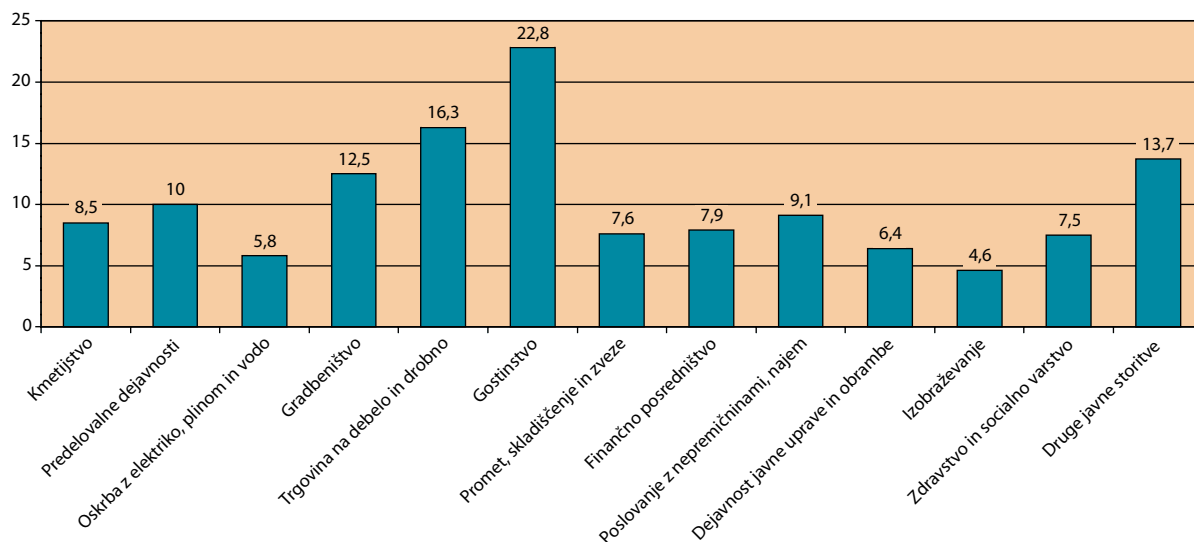
(‡) Stopnja delovne aktivnosti je odstotni delež delovno aktivnega prebivalstva določene starostne skupine v delovno sposobnem prebivalstvu te starostne skupine.

(§) Goudswaard, A., Andries, F., „Employment status and working conditions“ (Zaposlitveni status in delovni pogoji).

<http://www.eurofound.eu.int/publications/htmlfiles/ef0208.htm>

(¶) Evropska fundacija za izboljšanje življenjskih in delovnih razmer, Dublin. „Part-time work in Europe“ (Delo s krajšim delovnim časom od polnega v Evropi), 2005.

<http://www.eurofound.eu.int/ewco/reports/TN0403TR01/TN0403TR01.pdf>

Delež mladih po dejavnostih, EU-25, 2005, LFS

Za mnoge prej naštete dejavnosti in poklice je značilno visoko tveganje za nezgode, izpostavljenost številnim nevarnostim na delovnem mestu ali, kot pri storitvenih poklicih, negotovost zaposlitve.

© Hasse Eriksson

Razlike po spolu

Ravno tako kot za celotno delovno populacijo so tudi za mlade delavce značilne razlike med spoloma. Delo opravlja več mladih moških kot žensk: leta 2005 je v EU-25 delalo 11,1 milijona mladih moških in 9,3 milijona mladih žensk. Vendar pa je težko priti do podatkov o izpostavljenosti in posledicah za zdravje, ki bi odražali razlike med moškimi in ženskami.

Med spoloma obstajajo razlike v izpostavljenosti nevarnostim in s tem tudi razlike v zdravstvenih posledicah. Na primer, poklic frizerke opravljajo večinoma ženske, saj predstavljajo 87 % zaposlenih v frizerstvu. V približno 400 000 frizerskih salonih po Evropi je zaposlenih več kot milijon ljudi. Za to dejavnost je značilna tudi mlada delovna sila: 83 % novincev je mlajših od 26 let in 56 % je mlajših od 19 let. Mladi frizerji so tako izpostavljeni skoraj enakim dejavnikom tveganja kot frizerji na splošno. Poglavitne zdravstvene težave v tej dejavnosti – težave s kožo, astma in kostno-mišična obolenja – torej prizadenejo predvsem mlade ženske.

Potrebni je več raziskav, da bi:

- oblikovali seznam tveganj in dejavnikov, ki so jim izpostavljeni mladi delavci, kot so, na primer, nevarne snovi (natančneje biološki dejavniki, rakotvorne snovi in snovi, nevarne za rodila), hrup in vibracije, fizično zahtevni delovni pogoji in psihosocialna tveganja;
- preučili pomen posameznih tveganj za mlade delavce v delovno intenzivnih dejavnostih, s posebnim poudarkom na storitvenih dejavnostih;
- preučili razlike med spoloma in relativni pomen določenih tveganj za mlade ženske in moške;
- prilagodili ozaveščanje, usposabljanje in preventivne ukrepe prej omenjenim razlikam ter upoštevali problematiko raznolikosti delovne sile, na primer posebnosti zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu mladih delavcev migrantov;
- zagotovili, da se varnost in zdravje pri delu vključijo tudi v tiste oblike usposabljanja, ki sicer ne zagotavljajo formalnih kvalifikacij (slednje se nanaša predvsem na delavke v storitvenih dejavnostih, ki so, na primer, zaposlene kot negovalke na domu);
- učinkovito prilagodili politike za zmanjševanje tveganj nezgod pri delu mladim delavcem. K temu bi bistveno prispevalo povezovanje različnih področij (npr. javnega zdravstva, boja proti delu otrok, varnosti v prometu);
- zagotovili vključitev vsebin s področja varnosti in zdravja pri delu v izobraževanje na vseh ravneh.

Več informacij

Poročilo predstavlja tudi prispevek k letni kampanji, ki je bila posvečena varnosti mladih delavcev in katere vrhunec je bil evropski teden varnosti in zdravja pri delu 2006. V tej največji evropski kampanji na področju varnosti in zdravju pri delu, ki je potekala pod sloganom „Varen začetek“, je aktivno sodelovalo več kot 30 držav.

Informacije o izpostavljenosti tveganjem in vplivih na zdravje za mlade delavce so povzete v biltenu Facts št. 70: **„Mladi delavci – dejstva in številke: Izpostavljenost tveganjem in vplivi na zdravje“**.

Dodatne informacije o varnosti mladih delavcev so na voljo na: <http://ew2006.osha.europa.eu/>.

Evropska agencija za varnost in zdravje pri delu

Gran Vía, 33, E-48009 Bilbao

Tel. (+ 34) 94 479 43 60, faks (+ 34) 94 479 43 83

E-pošta: information@osha.europa.eu

Evropska agencija za varnost in zdravje pri delu. Reprodukcijska je dovoljena z navedbo vira. Printed in Belgium, 2007.

